

Marcus Balcon

Lysets Fortellerevne

En analyse av lysbrukens fortellerkraft i filmen
Annihilation

Bacheloroppgave i Film- og Videoproduksjon

Veileder: Svein Høier

Juni 2021

Marcus Balcon

Lysets Fortellerevne

En analyse av lysbrukens fortellerkraft i filmen
Annihilation

Bacheloroppgave i Film- og Videoproduksjon
Veileder: Svein Høier
Juni 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Norsk

I denne teksten undersøkes lysets bidrag til historiefortellingen i film og hovedsakelig hvordan lys brukes som en viktig del av historiefortellingen i *Annihilation* (Garland, 2018). Teksten innleder med generelle tanker om lys i film, før den legger et lysteoretisk grunnlag basert på fire lysprinsipper. Disse fire elementene er lyskvalitet, lysretning, type belysning, og farge og temperatur. Analysen av *Annihilation* (Garland, 2018) gjøres på bakgrunn av kapittelet omhandlende lysteori og et intervju med lysmesteren i filmen, Andy Lowe. Tekstens funn er at lyskvalitet, lysretning, type belysning, og farge og temperatur bidrar til å rette fokus, bygge troverdighet og skape en atmosfære som speiler og forsterker en films handling.

English

This text examines the contribution of light to the storytelling in film and mainly how light is used as an important part of the storytelling in *Annihilation* (Garland, 2018). The text begins with general thoughts about light in film, before laying a light theoretical foundation based on four light principles. These four elements are light quality, light direction, type of lighting, and color and temperature. The analysis of *Annihilation* (Garland, 2018) is done on the basis of the light theory presented and an interview with the light master in the film, Andy Lowe. The text's findings are that light quality, light direction, type of lighting, and color and temperature help to focus, build credibility and create an atmosphere that reflects and enhances a film's story.

Innholdsfortegnelse

INTRODUKSJON	2
INNLEDNING	2
METODE	2
BAKGRUNN	3
TEORI – HVA ER LYS I FILM OG HVORDAN BRUKES DET?	4
LYSKVALITET	4
- HARDT LYS	4
- MYKT LYS	5
LYSRETNING	5
- FRONTBELYSNING	5
- SIDEBELYSNING	5
- BAKBELYSNING	6
- UNDERBELYSNING	6
- OVERBELYSNING	6
- VINKLING AV LYS	6
TYPE BELYSNING	6
- HIGH-KEY BELYSNING	6
- LOW-KEY BELYSNING	7
- KEY LIGHT	7
- FILL LIGHT	7
- TRE-PUNKTS BELYSNING	7
FARGE OG TEMPERATUR	8
- HVITT LYS	8
- VARMT LYS	8
- KALDT LYS	9
- FARGET LYS	9
ANALYSE – NEDBREKK AV LYSSETTINGEN I ULIKE SCENER AV ANNIHILATION.....	9
SCENE 1 – ALLIGATORANGREPET.....	10
- LYSELEMENTER.....	11
- DRØFTING	12
SCENE 2 – DEN FORLATTE BASEN	13
- LYSELEMENTER.....	13
- DRØFTING	14
SCENE 3 – BJØRNEANGREPET	15
- LYSELEMENTER.....	16
- DRØFTING	17
SCENE 4 – FORLØSNINGEN ETTER BJØRNEANGREPET	18
- LYSELEMENTER.....	19
- DRØFTING	20
AVSLUTTENDE ORD	21

Introduksjon

Innledning

Lys er, som Gerald Millerson åpner med i *Lighting for TV and Film* (Millerson, 1991), noe vi tar for gitt. Et naturlig fenomen vi omgir oss med daglig, som sjeldent ofres en ekstra tanke. Leser vi for eksempel en filmanmeldelse skrives det som regel om kvaliteten på skuespillernes prestasjoner, hvilken historie som fortelles og om filmens budskap. Det er derimot mer sjeldent at det skrives om filmens bruk av lys med mindre det skiller seg ut på en spesielt positiv eller negativ måte. Se for eksempel på filmanmeldelsene av *Annihilation*, som er en spennende film med tanke på lys, gjort av Filmfront (Frostad, 2018) og Videomagasinet (Sønsthagen, 2018). Lysbruken kommenteres enten ikke i det heletatt eller ikke i noe nevneverdig grad. På mange måter er dette forståelig da det mest grunnleggende for audiovisuelle verk som film vil være at publikum ser og hører det som foregår, og derav kan forstå filmens handling. I det daglige brukes jo lys hovedsakelig av praktiske årsaker for å se omgivelsene rundt oss, men som Millerson nevner, handler lys om mye mer enn å bare gjøre ting synlig i film og tv (Millerson, 1991, s.26). Det er for eksempel en gjenganger at når noe skummelt eller mystisk i en film skal fortelles, så dempes belysningen. Samtidig er det heller ikke uvanlig at det samme grepet tas dersom en romantisk scene finner sted. Så hva er det egentlig dette grepet forteller? Hva er det som gjør det nødvendig å forme lys på en spesifikk måte, hvis vi kan se det som foregår uansett? Og er det noen lystekniker som forteller filmens handling på en bedre måte enn andre? I denne oppgaven skal jeg derfor undersøke hvordan lys brukes som en viktig del av historiefortellingen i filmen *Annihilation* (Garland, 2018).

Metode

For å svare på problemstillingen skal jeg legge et lysteoretisk grunnlag som brukes i analysen av scener fra *Annihilation* (Garland, 2018). Grunnlaget vil hovedsakelig bestå lysteori fra bøkene *Lighting for TV and Film* (Millerson, 1991) og *Light for Visual Artists* (Yot, 2010). Fokuset vil være på hovedelementene lyskvalitet, lysretning, type belysning, og farge og temperatur som er noen av grunnprinsippene innen filmlys. Oppgaven vil forklare hvordan disse elementene brukes og hvilken effekt de kan ha, som videre vil bli benyttet i analysedelen av teksten. I analysen vil jeg sammen med teorigrunnlaget ta i bruk intervjuet *Using Stylistic Lighting To Tell Story | Annihilation Cinematography Breakdown* (Indy

Mogul, 2020). Intervjuet er med lysmesteren Andy Lowe som forklarer sine tanker bak lyssettingen som er gjort i filmen, hvilke typer lys og lysspredning som er brukt og hvordan lyset brukes i sammenheng med filmens fortelling. I hver scene som analyseres vil jeg starte med å identifisere de ulike hovedelementene av lys, for så å se videre på effekten av lyselementene i sammenheng med hva som foregår i hver scene og filmens handling som helhet. Funnene i analysen vil jeg legge til grunn i drøftingen.

Empirien i oppgaven blir på bakgrunn av det overnevnte en kombinasjon av mine egne refleksjoner og informasjonen samlet fra teorigrunnlag og lysmesteren for denne spesifikke filmen. Det blir en næranalyse av materiale fra kun én film, som gir meg muligheten til å gå mer i dybden. Dette gjør at oppgaven ikke kan svare for film i sin generelle form og heller ikke på tvers av sjanger. Teorien som anvendes vil allikevel kunne benyttes på en lignende måte for analyse av andre filmer og/eller scener.

Bakgrunn

Årsaken til at jeg ønsker å gjøre en oppgave som omhandler lys stammer fra egen frykt for å bruke lys i filmproduksjoner. Som nye filmstudenter flest, unngikk vi i starten å bruke lys i noe særlig grad. Det virket tungvint og vi slet med å skape lys som ikke så unaturlig ut. Vi manglet rett og slett forståelsen for grunnleggende lysprinsipper og tok til takke med lyset som allerede fantes på location. Det var ikke før vi hadde hatt praktisk undervisning med lyssetting at vi begynte å forstå hvordan lys kunne brukes for å styrke filmens handling. Vi begynte derfor å bruke lys i større grad og oppdaget samtidig hvor mye tid det stjal under innspilling. Dette er en av grunnene til at *Annihilation* (Garland, 2018) er en interessant film å analysere med tanke på lys. I Sci-Fi filmer har vi blitt vandt til å se flotte effekter som ofte involverer mye lys. *Annihilation* (Garland, 2018) baserer seg derimot i stor grad på bruk av naturlig lys og få kunstige lyskilder. Filmene evner også å skape spenning og mystikk i scener som utspiller seg på høylys dag og bruker de få lyskildene på en interessant og effektiv måte. Det er en variert film med et mangfold av ulike lystekniker hvor vi får se både interjøre og eksterjøre scener, samt lys motivert av realistiske og mindre realistiske kilder.

Teori – Hva er lys i film og hvordan brukes det?

Lys i film består av noen grunnleggende lysprinsipper som gir tilskudd til handlingen. Først og fremst må det som skjer foran kameraet være lyst nok til at vi ser hva som foregår, med mindre filmskaperen har en hensikt med å ikke vise publikum hva som skjer. I tillegg til å gi oss muligheten til å se hva som skjer, brukes lys i film for å rette fokus på det som skjer i bildet. Øyet vårt trekkes naturlig mot det lyseste punktet i bildet og brukes bevisst av filmskaper til nettopp dette. Lys brukes også i stor grad for å skape troverdighet. Dersom publikum ikke forstår hvor lyset kommer kan scenen i mange tilfeller oppleves uekte. Det er derfor viktig å etablere en motivasjon for lyset, enten det er et vindu, en lampe eller en refleksjon som vises i bildet. Plasseringen av lyset må i tillegg til å være troverdig, unngå å skape distraherende skygger. Plasseres for eksempel lyset bak kameraet som viser skyggen av kameramannen i bildet, vil publikum bli distraheret og dratt ut av handlingen. Med andre ord har plasseringen av lyset, fargen, typen belysning og kvaliteten på lyset en medvirkende rolle til publikums oppfatning av handlingen.

Lyskvalitet

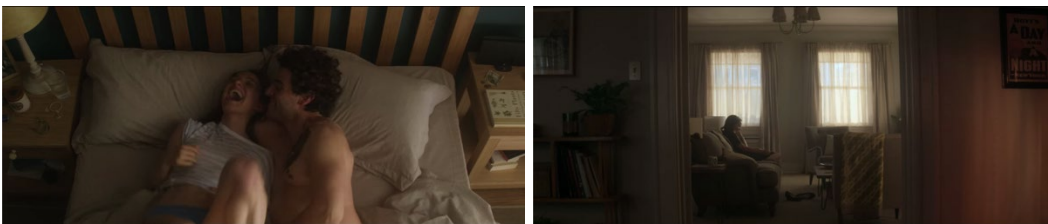
Lyskvalitet er betegnelsen på en lyskildes evne til å skape kontraster og strekker seg fra lys som skaper sterke kontraster og harde skygger til filtrert og spredt lys som skaper myke skygger og lite kontraster.

- **Hardt lys** kommer fra direkte, konsentrerte lyskilder som sender lysstråler i en bestemt retning. Denne typen lys kjennes igjen ved at den skaper skarpe skygger og kontraster som blant annet fremhever konturer og tekstur i overflater. Naturlige kilder til hardt lys er blant annet solen og flammer. Vi finner også hardt lys i kunstig form som spotlys og andre konsentrerte lyskilder. En av fordelene med hardt lys er at det kan brukes til å belyse bestemte områder, uten at lyset glir over i andre deler av scenen. Det retningsbestemte lyset gjør at selve kilden kan plasseres på lang avstand og gir mer fleksibilitet med tanke på kamerabevegelser og endring av utsnitt. Harde lyskilder kan også myknes med bruk av ulike diffusjonstyper.

Eksempel på hardt lys. (Bilde 1. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

- **Mykt lys** kommer i motsetning til hardt lys fra lyskilder som er spredt utover et større område. Lystypen skaper myke skygger og lav kontrast. Mykt lys skapes naturlig når sola dekkes av skyer eller tåke, men oppstår også naturlig ved indirekte belysning, som for eksempel refleksjon. Denne typen lyskvalitet har en tendens til å skape et mer attraktivt lys i blant annet ansikter. Ulempen blir at det myke lyset lettere glir over i større deler av scenen enn det hardt lys gjør. Om det er ønskelig å kun lyssette en spesifikk del av scenen eller et subjekt med bruk av mykt lys, må derfor lyskilden plasseres nærme. Dette gir større begrensninger for kamerautsnitt og bevegelser.

Eksempel på mykt lys. (Bilde 2. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

Lysretning

De ulike lysretningene beskriver seg selv i stor grad. De sier noe om hvor lyset er plassert i forhold til objektet eller subjektet som skal lyssettes. Lysets plassering vil påvirke hvordan subjektet blir seende ut og oppfattes av publikum. Ofte benyttes det flere lyskilder i samme bilde og det er derfor ikke uvanlig å få en kombinasjon av lysretninger, som gir en annen effekt enn én lampe fra én bestemt retning vil gi.

- **Frontbelysning** er når lyset er plassert foran subjektet eller objektet, i samme retning og høyde som kameraet. Denne lysretningen gjør at alt foran kameraet blir synlig og eliminerer skygger i for eksempel ansiktet til subjektet eller overflaten til objektet. Skyggen vil falle direkte bak subjektet og blir mer eller mindre usynlig for kameraet. Dette gir et flatt uttrykk, uten tekstur eller kontraster og er sjeldent flatterende for et subjekt alene. Likevel kan lyset ha sine fordeler om det vinkles eller brukes i kombinasjon med andre lys.
- **Sidebelysning** er når lyset plasseres direkte til høyre eller venstre for subjektet, i samme høyde som kameraet. Lysretningen vil skape en skygge på halve delen av subjektet. Dette skaper for eksempel en sterk og tydelig kontrast mellom lys og skygge i et subjekts fjes. Effekten av dette kan blant annet være en forsterket opplevelse av mystikk.

- **Bakbelysning** er når lyset plasseres direkte bak subjektet. Dette skaper en silhuett av subjektet som vektlegger dens form og fasong. Bakbelysning alene skaper en dramatisk effekt, men kan for eksempel i kombinasjon med andre lys brukes for å skille en karakter fra å blende inn i omgivelsene og bakgrunnen.
- **Underbelysning** er når lyset plasseres direkte under subjektet. Denne typen belysning skaper unaturlige skygger i ansikt kan ha en skummel og tidvis ekkel effekt. Denne belysningen er en klisjé i scener hvor det fortelles skumle historier, hvor historiefortelleren f.eks. plasserer en lommelykt direkte under haken.
- **Overbelysning** er når lyset plasseres direkte over subjektet. I likhet med underbelysning vil dette skape unaturlige skygger, spesielt i øyehulene i et ansikt. Lyset kan likevel være svært flatterende om det vinkles riktig.
- **Vinkling av lys** er noe som flittig gjøres for å modifisere effekten av ulike lysretninger. Det er også nødvendig i forhold til hva som motiverer lyset i scenen. Benytter man seg f.eks. av solen som lyskilde er det små tidsrom den gir en direkte lysretning uten noe form for vinkling. Et eksempel på vinkling av lysretninger er en mellomting mellom **frontbelysning** og **overbelysning** som kan gi oss en toppvinklet frontalbelysning. Istedenfor å gi en flat belysning eller en skummel følelse får vi en type belysning kjent som «butterfly lighting». Belysningen gir et glamorøst uttrykk ved lyssetting av ansikt, hvor kinnben fremheves av skyggene og kontrastene som skapes. Det benyttes gjerne en reflektor i underkant som mykner skyggene, noe som gir et mer flatterende uttrykk. Denne typen belysning brukes ofte ved fotografering av modeller. Vi kan også se på en mellomting mellom **frontbelysning**, **overbelysning** og **sidebelysning**. Det vi får da er en toppvinklet belysning i ca. 45 grader, bedre kjent som Rembrandt-lyssetting etter maleren Rembrandt Harmenszoon van Rijn. Effekten blir et ansikt opplyst på halve siden, i tillegg til en liten trekant med lys på andre siden under subjektets øye. Lyssettingen er blant annet brukt mye i Hollywood for lyssetting av heltekarakterer.

Type belysning

- **High-key belysning** har som regel en lys/hvit fargetemperatur som ofte resulterer i en lys og lett atmosfære. Kontrastnivået er lavt og skyggene oppfattes som resten av bildet, lyse. For å oppnå lave kontraster er lyset gjerne av en myk kvalitet. Denne type belysning ses flittigere brukt i TV, reklame og tidvis intervjuer, enn den gjør i film.

High-key belysning kan oppnås med både naturlige og kunstige lyskilder ved hjelp av høy intensitet og stor lysspredning i form av refleksjoner og/eller diffusjon.

Eksempel på high-key belysning. (Bilde 3. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

- **Low-key belysning** kjennetegnes gjerne ved at kun små deler av bildet er belyst. Kontrastnivået er gjerne høyt med tilsvarende harde skygger som kommer fra en hard lyskvalitet. Den dempede belysningen brukes i alt fra scener med høy spenning og frykt, til romantiske og mer avslappede scener. I de sistnevnte scenene brukes gjerne en mykere lyskvalitet i karakterenes ansikter. Denne lystypen brukes i stor grad i Annihilation (Garland, 2018).

Eksempel på low-key belysning. (Bilde 4. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

- **Key light** eller hovedlyset er som oftest lyset med høyest intensitet i bildet. Det er i hovedsak én lampe med formålet å lyse opp bildets hovedfokus, enten det er snakk om et objekt eller subjekt. Dette har noe med at øyet naturlig flytter seg til den lyseste delen av bildet. Selve lyskilden er gjerne konsentrert for å lyse opp det spesifikke fokusområdet, noe som skaper skygger og kontraster.
- **Fill light** eller fyll-lys brukes for å fylle inn skyggene som skapes av hovedlyset og dermed senke kontrastnivået i bildet. Denne lyskilden er gjerne mykere og av lavere intensitet enn hovedlyset for å ikke skape nye, ugunstige skygger.
- **Tre-punkts belysning** er betegnelsen for bruken av hovedlys, fyll-lys og bakbelysning i et bilde og er et godt utgangspunkt for å belyse subjektet eller objektet i fokus. En grunnleggende tre-punkts belysning har et hovedlys i ca. 45 grader fra kameraets akse med en toppvinkling. Fyll-lyset plasseres ofte i samme vinkel på andre siden av kameraet. Bakbelysningen plasseres som regel rett bak subjektet eller objektet med en toppvinkling, uten at selve lyskilden er synlig i kameraet. I kombinasjon hjelper dette oppsettet publikum med å rette fokus på riktig plass og

skille fokuspunktet fra omgivelsene. Dette er en standard måte å sette opp tre-punkts lyssetting, men den finnes naturligvis i ulike variasjoner. Standardoppsettet er uansett et godt utgangspunkt for lyssetting av en scene og et subjekt, avhengig av hva man ønsker å fortelle. Lyssettingen komplimenteres gjerne også med belysning som lyser opp mer av omgivelsene rundt.

Farge og temperatur

- **Hvitt lys** legger ikke til noen farger i bildet og kan finnes i kilder som hvite led-lys og solen midt på dagen. Sollys filtrert gjennom skyer gir ofte samme farge, med unntak av solnedgang og soloppgang. Effekten av hvitt lys kan f.eks. bidra til en nøytral følelse, en ren følelse eller en følelse av sorg, avhengig av handlingen og de andre lyselementene i bildet.

Eksempel på hvitt lys. (Bilde 5. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

- **Varmt lys** gir en form for gul/oransje tone i bildet og finnes i kilder som tungstenlamper og i sola når den er på vei opp eller ned. Effekten av varmt lys kan bidra til følelser som kjærlighet, lykke eller fred.

Eksempel på varmt lys. (Bilde 6. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

- **Kaldt lys** gir en blå tone i bildet og kommer fra kilder som led-lamper som har høy kelvin og tidvis månen. Varmere lyskilder som tungsten-lamper kan også modifiseres til å gi fra seg kaldt lys ved hjelp av blå filter. Lyset kan bidra til følelser som ensomhet, kulde eller frykt.

Eksempel på kaldt lys. (Bilde 7. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

- **Farget lys** kommer i mange farger og fasonger. Kilder til denne typen lys er blant annet neonlys og RGB-lys, men de fleste lyskilder kan modifiseres med et farget filter. Farget lys kan også implementeres i scener ved hjelp av VFX. Ulike farger kan brukes til å signalisere ulike følelser eller scenarioer. Rødt lys for eksempel assosieres blant annet med fare, kjærlighet og ondskap.

Eksempel på farget lys. (Bilde 8. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

Analyse – Nedbrekk av lyssettingen i ulike scener av Annihilation

Universet som speiles i Annihilation (Garland, 2018) er en verden slik vi kjenner den, men som nå trues av en fremmed organisme som har krasjlandet i ubebodd sumpland i Florida. Rundt denne krasjlanding vokser et kraftfelt seg større og større, hvor alt innvendig muteres og deler DNA mellom alle levende organismer. Kraftfeltet må stoppes før det til slutt omkranser hele verden, men alle forsøk på å gjøre dette har så langt feilet. Ingen som har gått inn har kommet ut, bortsett fra en mann. Lena, spilt av Natalie Portman, er biolog og tidligere soldat i hæren. Hun skal nå inn i kraftfeltet sammen med et team bestående av fire andre

kvinnelige forskere for å stoppe kraftfeltet fra å vokse videre. Hennes mann er det den eneste som har kommet seg ut av kraftfeltet, men han er hardt skadet og det er ikke sikkert han kommer til å overleve. Han var også i en psykoselignende tilstand da han kom ut av kraftfeltet.

Analysen av de ulike scenene vil ta utgangspunkt i hovedelementene lyskvalitet, lysretning, type belysning og farge/temperatur på lysene. Dette blir sett i sammenheng med hva som foregår i den gjeldende scenen.

Scene 1 – Alligatorangrepet

I denne scenen oppdager forskningsteamet inne i kraftfeltet mutasjonene som vokser i form av vakre planter i nærheten av et forlatt bygg som har sunket i vannkanten. Deler av teamet undersøker muligheten for å bruke båtene som ligger i et skur like ved som transportmiddel, mens resten utforsker området. En av damene blir plutselig dratt inn i bygget ved vannkanten og ned i vannet på innsiden. Det utspiller seg en dramatisk scene inne i bygget i det teamet prøver å redde sin kollega. De kommer seg tilsynelatende helskinnet ut og skapningen som skapte dramatikken følger etter de opp til skuret på land. Det viser seg å være en mutert alligator som etter utallige skudd fra automatvåpnene teamet bærer, blir drept.

(Bilde 9. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

- Lyselementer

○ Type belysning

Scenen har en low-key type belysning med store skyggebelagte områder. Gjennom intervjuet med Andy Lowe får vi vite at scenen hovedsakelig er belyst ved bruk av solen, men at de har tatt i bruk fire «Quarter Wendy's» (flomlys) for å simulere sollys inn i bygget som har sunket i vannkanten.

○ Lyskvalitet

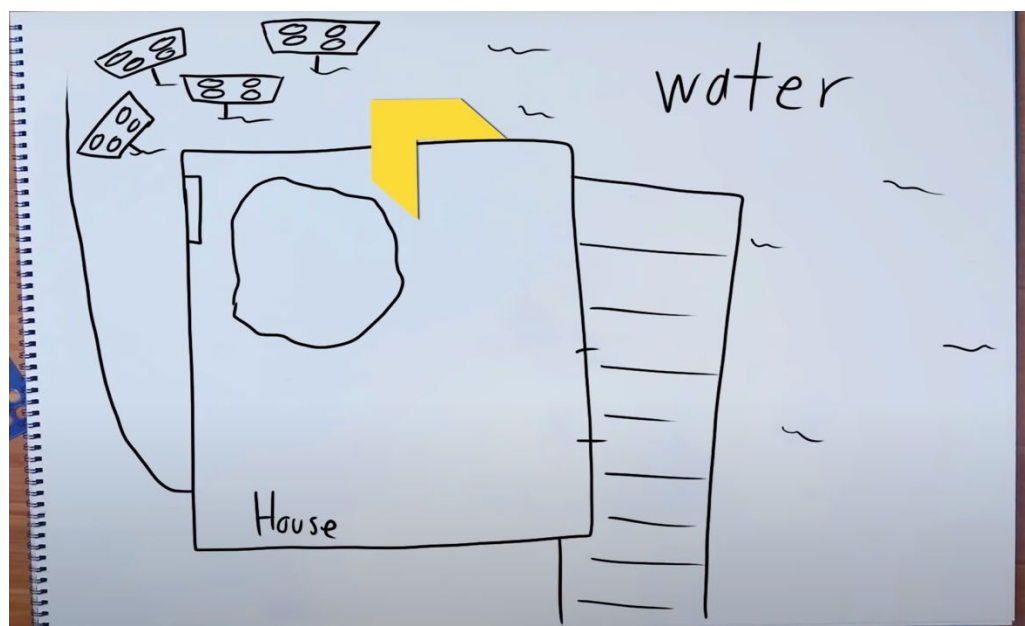
Innledningsvis i scenen ser været ut til å være overskyet som skaper myk belysning, men det skjer en endring etter at dramatikken begynner. Solen kommer frem og introduserer forholdsvis hardt lys i bildet. Lowe informerer om at de tok i bruk dis som ble pumpet ut jevnt rundt hele lokasjonen for å mykne det harde lyset noe og gi følelsen av at de var i Florida, når den faktiske lokasjonen er i Storbritannia.

○ Lysretning

Retningen av lyset endrer seg ut ifra kameraets posisjon, men hovedkilden lyser inn mot lokasjonen fra vannet. Kameraet er for det meste plassert slik at vi får vinklet sidebelysning og bakbelysning av karakterene.

○ Farge og temperatur

Lampene som er brukt er av typen tungsten-lys som gir en varm, hvit belysning i likhet med det naturlige sollyset i scenen.

Illustrasjon av lysenes plassering. (Bilde 10. Hentet fra *Using Stylistic Lighting To Tell Story | Annihilation Cinematography Breakdown*, Indy Mogul, 2020)

- **Drøfting**

Handlingen med alligatorangrepet er i seg selv dramatisk og fylt med spenning. Den low-key belysningen bidrar til spenningen ved at publikum mangler informasjon i de mørke områdene. Alt vi ikke ser skaper usikkerhet og har lignende effekt som at vi ikke får se hva som angriper gruppen den første halvdel av hendelsen. At lyskvaliteten er myk før dramatikken utspiller seg og deretter bytter til forholdsvis hard belysning i det situasjonen blir en reell fare hjelper fortellingen med å skifte gir. Skyggene blir mørkere og hardere, noe som bidrar til større kontrast i bildet og hjelper fortellingen med å uttrykke alvor i situasjonen. Inne i bygget som er sunket i vannet får vi lyset inn som en slags vinklet bakbelysning og sidebelysning. Effekten av dette i seg selv skaper et estetisk pent uttrykk med refleksjonene i vannoverflaten og gir tekstur i bildet, men refleksjonene i vannet er også med på å fortelle publikum at det er vann inne i den mørke bygningen på en effektiv måte. Lysretningen er også bidragsytende i å skape mystikk i det mørke interiøret. Ansiktene til karakterene er i stor grad mørke og lyset gir oss akkurat nok informasjon til å se hvilke omgivelser vi er i og at det foregår en intens kamp i vannet. Utendørs får vi både lyset direkte i mot kameraet og fra siden som gjør kontrastene så store at karakterene nesten blir silhuetter. Konturen av alligators gap blir derav spesielt tydelig med sidebelysningen og hjelper publikum med inntrykket av at dette er en farlig og aggressiv skapning. Den varme, hvite belysningen gjør i denne scenen ikke stort mer enn å fortelle oss at det er dag og muligens litt ute på ettermiddagen.

Valget filmskaperne har tatt med å bruke naturlig belysning skaper noe brudd i kontinuiteten i scenen, da det ved et nøye blikk kan ses at scenen er filmet på forskjellige tidspunkt i løpet av dagen. I enkelte utsnitt har vi en lav sidebelysning med en varm fargetemperatur som indikerer at solen er på vei ned. Samtidig får vi andre utsnitt hvor belysningen ser ut til å komme fra et høyere punkt og fargetemperaturen heller mer mot en varm, hvit tone som indikerer at scenen finner sted midt på dagen. Likevel er det vanskelig å plukke opp dette kontinuitetsbruddet grunnet den raske klippingen og flyttingen av kameraet, som gjør publikum desorienterte.

Scene 2 – Den forlatte basen

I denne scenen har teamet ankommet den gamle militærbasen som ble brukt før den ble slukt av det utenomjordiske kraftfeltet. Det nærmer seg kvelden og de har planer om å slå leir her for natten. De oppdager straks at soldatene som hadde prøvd å stoppe kraftfeltet før dem på et tidspunkt også hadde slått leir i basen. De finner diverse utstyr, men også en makaber video. I videoen får de se at magen til en av soldatene blir kuttet opp av de andre, og at innsiden beveger seg. Videoen er tatt i et tomt bassenganlegg som befinner seg på basen og de går dit for å undersøke. Innerst i det tomme bassenget finner de soldaten, eller det som er igjen av han, klistret fast i veggen med det som ser ut som noe plantelignende som har vokst ut av han. Det merkelige funnet skaper usikkerhet og frykt blant teamet, men det er for sent å bevege seg videre.

(Bilde 11. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

- Lyselementer

o Type belysning

I likhet med forrige scene har også denne scenen en low-key belysning. Andy Lowe beskriver at de bruker de samme lampene, «Quarter Wendy's», for den generelle belysningen av rommet. Det blir også brukt spotter for å simulere at

sollyset treffer spesifikke områder i rommet, som f.eks. bakveggen på lokasjonen.

- **Lyskvalitet**

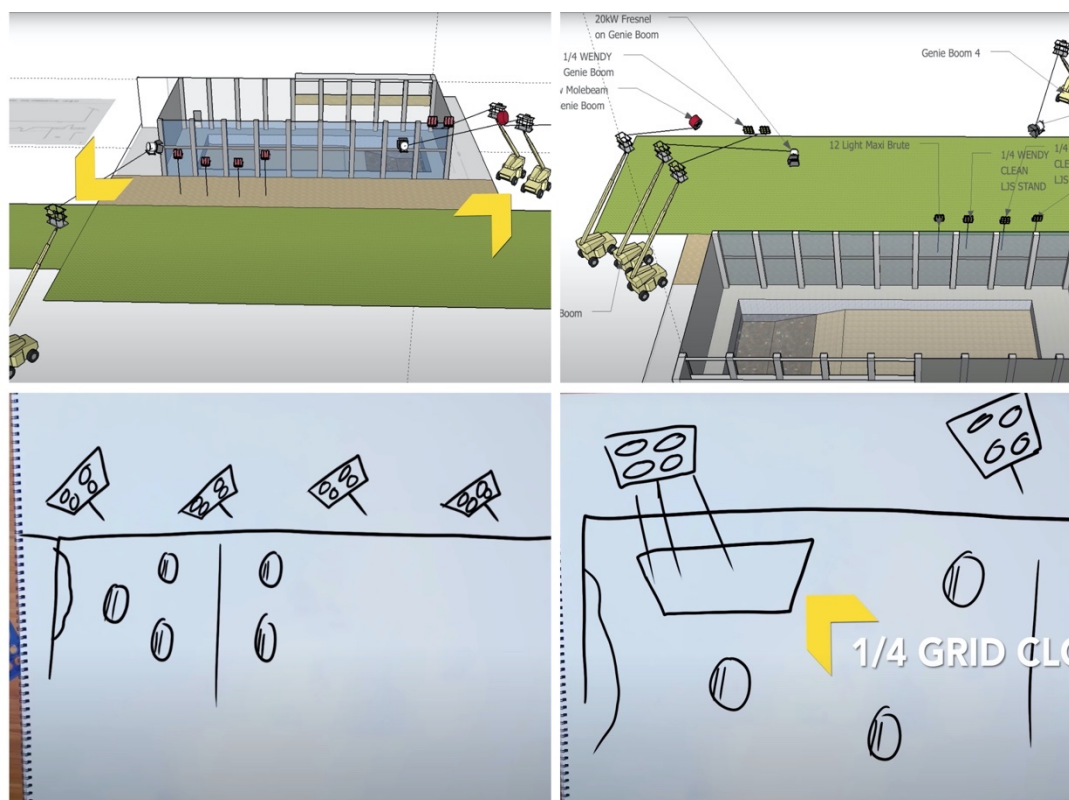
Lys i denne scenen er i motsetning til forrige scene av en mykere kvalitet. I tillegg til at rutene lyset skinner gjennom er skittene og nedstøvet blir lyset, i følge Lowe, sendt gjennom diffusjon som øker graden av mykhet i lyset. Et fåtall av lysene som blir brukt er av hard kvalitet, og de blir brukt for å plassere lysstrålene på bestemte punkter inne på lokasjonen.

- **Lysretning**

Hovedretningen på lyset er vinklet sidebelysning som i de fleste utsnittene gjør at karakterenes ansikter er belyst på den ene halvsiden.

- **Farge og temperatur**

Fargetemperaturen på lyset i denne scenen heller mot kald belysning som gir blågrønne fargetoner. Dette skaper en nifs stemming og atmosfære.

Illustrasjon av lysenes plassering. (Bilde 12. Hentet fra *Using Stylistic Lighting To Tell Story | Annihilation Cinematography Breakdown*, Indy Mogul, 2020)

- **Drøfting**

Videoen det kvinnelige forskningsteamet har sett like før de entrer det tomme bassenget har etterlatt en uggen atmosfære blandet med frykt og usikkerhet. Den

tunge stemningen får ekstra vekt med valget av low-key belysning. Vi får både områder som nesten ikke har informasjon og områder som er godt belyst. Til tross for en low-key belysning er lyskvaliteten for det meste av en myk art. Den kan nesten synes å legge trykk på forsiktigheten som utøves av teamet og hvor delikat situasjonen er. Det myke lyset oppleves realistisk på en lokasjon hvor lyset må trenge gjennom skitne vindusflater på vei inn i bygget, hvor det samtidig kan se ut som det er overskyet utenfor. Lysretningen er en toppvinklet sidebelysning som vist på illustrasjonene over. Dette bidrar til større områder med skygge og karakterenes ansikter er kun belyst fra en side. Effekten blir at mystikken som er etablert i scenens handling forsterkes. En frontal lysretning i denne scenen ville for eksempel fjernet mye av mystikken og gitt oss et nøytralt og flatt bilde som ikke hadde underbygd scenens handling. Lyset i scenen i kombinasjon med lokasjonens farger heller mot kaldere toner av blå og grønn. Kildene til lyset simulerer hvitt sollyst, men får blant annet en kaldere tone som følge av fargen på vinduene lyset trenger gjennom. De kalde tonene legger vekt på frykten og ubehaget i scenen og oppleves naturlige. Hadde temperaturen på lyset vært av en varmere farge ville det blitt stridig med handlingen som utspiller seg i scenen, da varme ofte representerer noe positivt.

Andy Lowe forklarer at det naturlige sollyset er på andre siden av bygningen og dermed ikke trekker inn i bassenglokasjonen. Det gir filmskaperne full kontroll over belysningen og holder lyset likt i alle tagninger uansett hvor mange timer det er mellom hver tagning. I forrige scene slapp de unna med manglende kontinuitet på lyset grunnet den raske klippingen og bevegelsene i kameraføringen, men i denne scenen er det lange tagninger hvor publikum mye lettere ville plukket om manglende kontinuitet.

Scene 3 – Bjørneangrepet

I denne scenen har teamet slått leir i et forlatt hus. På dette tidspunktet har de mistet en av damene til en mutert bjørn. Tilværelsen begynner å påvirke alles mentale tilstand og de legger blant annet merke til at fingeravtrykkene deres beveger seg. Bevegelsene ligner på de samme bevegelsene soldaten hadde i magen på den makabre videoen i den gamle militærbasen. Usikkerheten i teamet er stor og det hjelper ikke at en av damene finner ut at det

var mannen til Lena (hovedpersonen) som kuttet opp magen til soldaten på videoen. Hun slår de resterende damene bevisstløse mens de sover og binder de fast. Like før hun skal kutte opp magen til Lena, hører hun et rop om hjelp fra den damen som ble tatt av den muterte bjørnen. Hun løper ut for å hjelpe, men det viser seg at det var skapningen som lagde ropene. Scenen utspiller en kamp mellom liv og død i det den muterte bjørnen entrer rommet der teamet sitter bundet fast.

(Bilde 13. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

- Lyselementer

○ Type belysning

Scenen er en interiør nattescene og har en dyp, low-key belysning.

Hovedsakelig er scenen belyst med lamper/lykter som karakterene i filmen har med seg, altså praktiske lys. Det er også satt opp lys på utsiden av bygningen for å poengtere at det er vinduer der, men lyset skinner ikke inn. I nærbildene av karakterene er det også lagt til et par lyskilder for at lyset skal reflektere i øynene deres..

○ Lyskvalitet

Lyktene som karakterene har med seg er små, sentrerte lyskilder med relativt høy intensitet, som skaper hardt lys. Lampene som brukes i tillegg til de

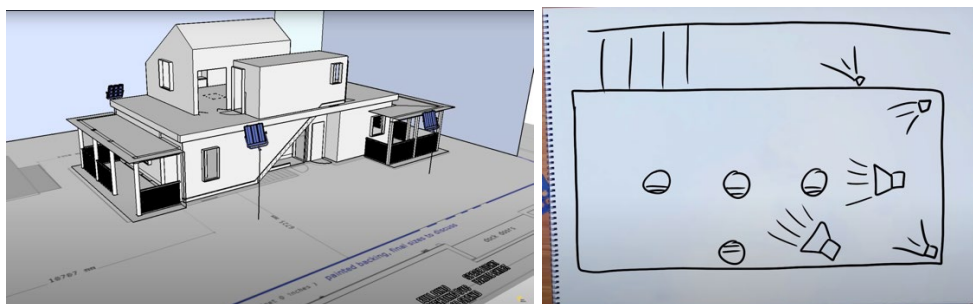
synlige lyskildene i bildet sendes gjennom diffusjon som gir et noe mykere og mer flatterende lys i karakterenes ansikter.

- **Lysretning**

Lyset i bildet er hovedsakelig sidebelysning og bakbelysning på høyde med kameralinsen. I nærbildene er det som nevnt lagt til ekstra lamper og de er som man ser på illustrasjonen under vinklet i ca. 45 grader som skaper en Rembrandt belysning på hovedpersonen. I utsnittene karakterene har bakbelysning ser vi de som silhuetter med lys rundt kantene.

- **Farge og temperatur**

Lampene på utsiden har en kald blåtone som bidrar til illusjonen av at det er natt. I utgangspunktet er månelysen nærmere hvitfargen, men vi er fra gammelt av vant med at nattescener er blå. De innvendige lysene er hvite i tonen.

Illustrasjon av lysenes plassering. (Bilde 14. Hentet fra *Using Stylistic Lighting To Tell Story | Annihilation Cinematography Breakdown*, Indy Mogul, 2020)

- **Drøfting**

Forskningsteamets interne konflikt og usikkerhet passer godt inn i en dyp low-key lyssetting. Det er vanskelig for publikum å se hva som foregår, noe som underbygger den spente og skumle stemningen, og usikkerheten på hva som kommer til å skje stiger. Det ville vært mye vanskeligere og lite hensiktsmessig å prøve å oppnå den samme atmosfæren med en high-key belysning, da det at vi ikke ser alt er et sterkt og viktig virkemiddel for scenen. Inne i huset tas det kun i bruk lyskilder som forskningsteamet har med seg, noe som virker mer troverdig enn om det hadde vært fungerende taklys i et forlatt hus. Lyktene som står på stativer er konsentrerte lyskilder som skaper harde skygger og kontraster, noe som forsterkes av valget med å ha de synlig i bildet. At lyset er hardt gjør en god jobb med å kommunisere alvor i situasjonen de befinner seg i. Etersom lyskildene er synlige i bildet ville det vært vanskelig å skape en mykere kvalitet uten å legge til synlig diffusjon. Mykt lys ville også fjernet en del av de harde kontrastene som gjør mye av scenen. Valget med å ha

noen myke lyskilder rettet mot hovedpersonens ansikt gir oss likevel en annen oppfatning enn ved kun hardt lys. Ved bruk av kun hardt lys ville lyset kommunisert i større grad at Lena og hennes handlinger er negative. Det myke lyset fjerner noe av kontrastene og gir oss en noe mykere oppfatning av hovedpersonen, samtidig som det legger til et lite glimt i øyet. Sidebelysningen og bakbelysningen gir oss ellers ansikter som kun er halvveis opplyste og ellers silhuetter. Grepene fungerer særlig godt i å vektlegge den muterte bjørnens nifse utseende, med fremheving av dens muterte fasetter. Frontal lyssetting ville i dette tilfellet fjernet mye av kontrastene både hos karakterene og den muterte bjørnen og igjen vært med på å ta vekk fra den harde stemningen. Den kalde belysningen på utsiden etablerer at det er natt og den hvite belysningen innendørs får en noe gulere farge som følge av refleksjonene fra den gule veggen i bakgrunnen. Det gule skjæret vi får i fargen virker skittent og legger til den litt ekle følelsen. En lignende følelse kunne også vært oppnådd med en kaldere belysning som heller mer mot grøntoner.

Scene 4 – Forløsningen etter bjørneangrepet

Etter angrepet av den muterte bjørnen i forrige scene døde en av kvinnene i teamet og ei annen valgte å forlate de to gjenværende i nattemørket for å oppsøke kilden til kraftfeltet på egenhånd. Denne morgenen reflekterer de to forskerne over hendelsene som har skjedd siden de gikk inn i kraftfeltet. Det er en slags fredfull atmosfære blandet med sorg. Underveis i refleksjonen prater de om hvordan alle hadde forskjellige motivasjoner med oppdraget. De slår seg til ro med det som har skjedd så langt og går inn i en slags fase av aksept. Hovedpersonen fortsetter jakten på kilden til kraftfeltet, mens den andre gir slipp på kampen og slukes av omgivelsene i en slags DNA-blend.

(Bilde 15. Hentet fra Annihilation, Garland, 2018)

- Lyselementer

○ Type belysning

I motsetning til de andre scenene i analysen har denne scenen en high-key belysning og finner sted på morgenen. Det er lite kontraster i bildet og alle deler av bildet godt nok belyst til at vi kan se alt. Scenen ble ikke kommentert i intervjuet med Andy Lowe og det er derfor usikkert hva slags lyskilder som er benyttet. Basert på hva vi ser i bildet, ser det ut til at scenen er lyssatt ved hjelp av naturlig lys og muligens reflektorer, flagg eller diffusjonsduker.

○ Lyskvalitet

Bildene vi ser i denne scenen har som nevnt ingen sterke kontraster som betyr at lyskvaliteten er myk. Basert på informasjonen Andy Lowe delte i intervjuet om filmen, kan vi anta at scenen er belyst naturlig ved hjelp av solen dekket av skylaget på himmelen eller andre former for diffusjon.

○ Lysretning

Basert på den antatte lyskilden i scenen ser det ut som lysretningen hovedsakelig er en toppvinklet frontbelysning. Lyskvaliteten har dog en så

stor spredning at selv om hovedlyset kanskje er sentrert sollys, så sendes lyset i mange retninger.

- **Farge og temperatur**

Scenen har en klar, hvit fargetemperatur som er lyset vi får på en høylys dag eller ved at himmelen er overskyet.

- **Drøfting**

I denne scenen står vi i stor kontrast til det som nettopp hendte i forrige scene. Tempoet, stemningen og atmosfære dras helt ned i en high-key belysning. Denne belysningen gir oss informasjon i alle deler av bildet og lar oss som publikum slappe mer av. Det føles lite sannsynlig at noen flere muterte skapninger skal dukke opp ut av det blå, noe som samsvarer med det som foregår i handlingen. En low-key belysning ville i dette tilfellet skapt større usikkerhet. Til tross for en high-key type belysning har scenen en myk lyskvalitet som sprer seg over hele bildet. Det myke lyset som lyser opp alt vi ser skaper en behagelig og rolig atmosfære, hvor karakterene får mulighet til å ta en pust i bakken og reflektere over tidligere hendelser. Hadde lyskvaliteten vært hardere ville også kontrastene blitt større og tatt vekk fra roen i scenen. Gjennom det myke lyset kan vi trekke ut sårbarheten som deles mellom karakterene i en klipp med lengre og roligere tagninger. Det myke lyset er så godt spredt at den nesten er vanskelig å se hvilken retning det har og kan ikke sies sikkert uten kommentarer fra lysmesteren. Likevel gir den store spredningen en indikasjon på en stor kilde til diffusjon som antagelig er skyene på himmelen eller en «sky-panel». Lysets retning i kombinasjon med type belysning og lyskvalitet bidrar til den rolige stemningen og er naturlig i forhold til lysets kilde. Det er ingen andre naturlige lyskilder som publikum kan se i denne scenen og derfor ville direkte sidebelysning eller bakbelysning følt unaturlig. Den hvite fargen på lyset er naturlig i forhold til lysets antatte kilde og diffusjon og bidrar til en følelse av en fredfull stemning. En varmere temperatur kunne skapt en lignende stemning og atmosfære, men ville ikke hatt en like naturlig plass i bildet som det hvite lyset med tanke på typen lys, lyskvalitet og lysretning.

Avsluttende ord

Gjennom denne teksten har vi sett på hvordan lys har en større funksjon enn å kun gjøre ting synlig i film og spesifikt i filmen *Annihilation* (Garland, 2018). Vi har sett hvordan noen av de grunnleggende lysprinsippene bidrar til å rette fokus, bygge troverdighet og skape en atmosfære som speiler og forsterker en films handling. Det har vært spesielt interessant å se hvordan Andy Lowe, som lysmester i *Annihilation* (Garland, 2018), sammen med resten av filmskaperne har brukt lys på en kreativ måte for å underbygge filmens handling. Det er også overraskende å se hvor få lyskilder som er tatt i bruk, til tross for den klare og tydelige effekten lyset skaper i denne filmen. Filmen viser i flere scener en evne til å effektivt skape spenning og frykt, selv når scenen finner sted midt på lyse dagen. Ved bruk av bakbelysning/motlys og sidebelysning fra harde lyskilder mangler vi informasjon som seere, som er med på å bygge spenningen. Klare teksturer skapes i omgivelsene og monstrene forsterkes, som gjør at vi sitter igjen med en film som kunne føles mye flatere enn det den nå er med den kreative lysbruken som er gjort. Alt lys som er tilstede i filmens bilde har en tydelig motivasjon og en effekt filmens handling.

Teorien som er anvendt i teksten gir en god innføring og bidrar til forståelse av lys som helhet og bidragsyter i filmens historiefortelling. Likevel kan det nevnes at lysteori strekker seg en god del lenger og en god del dypere enn hva som inkluderes i teksten her. Teori som omhandler sikker håndtering av lys på set, fordeler og ulemper med ulike lamper og hvordan de fungerer teknisk, mer grundig forståelse av farger, forskjellen på lyssetting av én og flere personer og hvordan planlegge lyssetting i forkant av en produksjon kan være nyttig teori å sette seg inn i. Dette er likevel ikke involvert i oppgaven, da det ikke var essensiell teori å benytte for å gjennomføre analysen.

Avslutningsvis kan det nevnes at *Annihilation* (Garland, 2018) også være interessant å se på fra andre filmvitenskapelige perspektiver, kanskje spesielt manus og fortelling som baserer seg på dyptgående, naturvitenskapelig teori. Det er også gjort en stor og imponerende jobb med filmens set-design.

Referanser

- Bibliografi

- Millerson, G. (1999). *Lighting for TV and Film*. (Utgave 3, utgitt i 2013). Taylor & Francis Ltd.
- Yot, R. (2010). *Light for Visual Artists*. (Utgave 2, utgitt I 2019). Laurence King Publishing Ltd.

- Filmografi

- Garland, A. (Regissør og manusforfatter). (2018). *Annihilation*. [Film]. Paramount Pictures.

- Filmanmeldelser

- Frostad, P. (2018, 13.mars). *Anmeldelse av Annihilation, amerikansk film fra 2018*. Filmfront. <https://filmfront.no/omtale/6247/annihilation>
- Sønsthagen, B.H.L. (2018, 13.mars) *Anmeldelse: Annihilation*. Videomagasinet. <https://videomagasinet.no/artikkel/anmeldelse-annihilation/>

